

Kwintessens (3.01) Veelheid relaties is denkbeeldig

“De veelheid van verhoudingen is een denkbeeld.”
(vers 3.1)

Veelal wordt illusie, illusoir of begoocheling gebruikt. De vertaler heeft voor het begrip denkbeeld of denkbeeldig gekozen om aan te geven dat elk verschijnsel en de verwoording daarvan berust op denken, en de werkelijkheid, het essentiële van het verschijnsel onmogelijk door woorden weergegeven kan worden.

De waarneembare wereld wordt normaliter als een veelvoud van verschijnselen gezien waarvan elk op een eigen wijze in relatie staat tot alle andere verschijnselen. Deze zienswijze is denkbeeldig en wordt helder benadrukt in vers 1.15 van de Avadhuta Gita:

“Eenheid en gescheidenheid bestaan niet met betrekking tot u noch tot mij. Er is geen u, noch mij, noch is er een universum. Alles is waarlijk louter het Zelf.”

Als namelijk één verschijnsel ondeelbaar en ongescheiden het Zelf is (een immanent en transcendent Zelf), geldt dit voor alle verschijnselen, geen enkel uitgezonderd. Dit houdt dan in dat er in essentie geen relaties, verhoudingen bestaan tussen de verschijnselen.

In de Chinees Boeddhistische Avatamsaka Sutra wordt een dergelijke toestand beschreven als verschijnselen die elkaar wederzijds doordringen.

Ook in de kwantumfysica wint deze visie veld. Uit de 'Tao van Fysica' (Fritjof Capra) de volgende twee citaten:

“Een elementair deeltje is geen onafhankelijk bestaande, niet verder op te delen entiteit. Het is in wezen een verzameling relaties die naar andere dingen verwijzen.” (H.P. Stapp)

“Zo gezien verschijnt de wereld voor ons als een gecompliceerd weefsel van gebeurtenissen, waarin verschillende soorten verbindingen elkaar afwisselen of overlappen of met elkaar combineren, en daarmee het weefsel van het geheel bepalen.” (W. Heisenberg)

Het begrip 'weefsel van gebeurtenissen' komt overeen met het Boeddhistische beschouwing dat een object geen (vast) ding of zelfs geen substantie is, maar een gebeurtenis.

Spijts ieder woordgebruik blijft het (nagenoeg?) onmogelijk in woorden te vatten wat alleen te ervaren is. Alleen een benaderende beschrijving is mogelijk en dit bij voorkeur door meerdere personen van onbesproken integriteit uit meerdere disciplines; slechts hierdoor kan een zoeker geprikkeld worden zelf de waarachtigheid van al het gestelde te onderzoeken (zie ook inleiding bij de Ashtavakra Samhita).